

# ESTUDI DE DESIGUALTAT I EXCLUSIÓ SOCIAL AL VALLÈS OCCIDENTAL

Jornada 'Desigualtat i exclusió social'  
Consell Comarcal del Vallès Occidental  
20.12.2016

# Context – pobresa a Catalunya

- Entre les CCAA **més afectades** per la crisi econòmica
  - **185.000** llars amb tots els membres a l'atur
  - **23,5%** de la població en situació de pobresa o exclusió social
  - 19% sota el llindar de pobresa; 8,8% en llars amb molt baixa intensitat de treball; 6,7% pateix privació material severa
- Increment **continuat** al llarg de la dècada anterior de bonança i creixement econòmic
  - 23.2% de la població en situació de pobresa o exclusió social el 2006
- La crisi ha aguditzat les desigualtats - una societat més **polaritzada i dual**

## Context – actuacions

- Tant els agents polítics com socials han caracteritzat aquesta situació com **d'emergència social**
- Les actuacions per part de les administracions públiques i la societat civil s'estan incrementant a Catalunya ...
- ... amb una **greu mancança de dades i indicadors fiables** per orientar i fer el seguiment de les actuacions en curs

## Context – indicadors

- Múltiples **problemes de tipus conceptual i tècnic** per tal de copsar amb indicadors estadístics fenòmens tan complexos com la pobresa i l'exclusió social
- Un fet que **s'agreuja enormement a nivell comarcal i municipal** per la impossibilitat d'utilitzar la major part de les enquestes de referència sobre renda i condicions de vida a aquest nivell de desagregació territorial
  - 19 "Indicadors territorials sobre pobresa i exclusió social" per part de l'Idescat i el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (2012)
  - Ús més proactiu per part de les administracions locals de les **dades administratives** que tenen al seu abast

## Context – Vallès Occidental

- Una de les poques comarques que vol començar a utilitzar indicadors comarcals i municipals per **informar i millorar les polítiques** contra la pobresa i la exclusió social
- Tres prioritats
  - **pobresa alimentària,**
  - **emergència habitacional**
  - **pobresa energètica**

# Conceptes - Pobresa

Una gran part de les institucions polítiques, entitats socials i literatura especialitzada aborda la pobresa com un fenomen multidimensional, on la renda es només un dels aspectes a tenir en compte

"La pobresa es un fenomen complex i multidimensional que **va més enllà de la manca de recursos per la supervivència** i s'estén a la privació de les activitats civils, socials i culturals, així com las oportunitats per la participació política i la mobilitat social"  
(Council of the EU 2007)

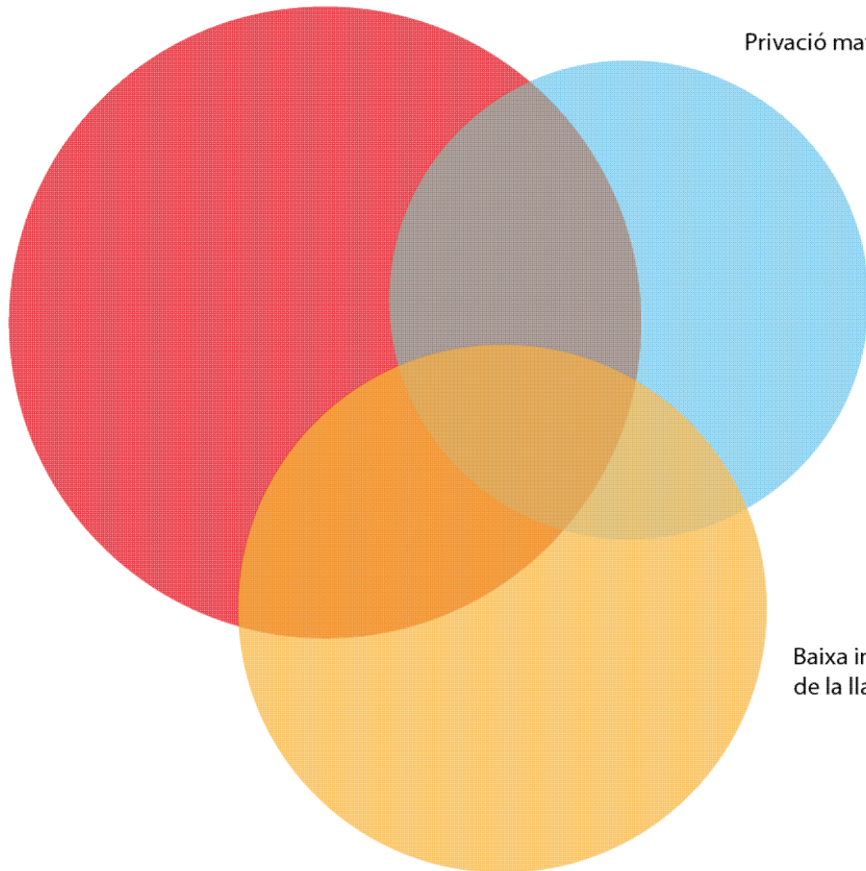
# Conceptes - Pobresa

Concepte estret i sense perspectiva de gènere	Concepte multidimensional i amb perspectiva de gènere
Renda i privació material	No només renda i privació material: privació social, capacitats
Estàtic	Dinàmic: atrapament al llarg de la vida; transmissió inter-generacional
Focus en l'accés a l'ocupació	Focus en la inclusió social per mitjà de: suport econòmic, accés a una ocupació digna i accés a serveis de qualitat (habitatge, salut, ensenyament...)
Anàlisi pla de les desigualtats	Anàlisi interseccional de les desigualtats: acumulació de desavantatges per determinat col·lectius (gènere, ètnia, edat...)
Pobresa de les llars	Manca d' independència econòmica individual en combinació amb pobresa de les llars

# Indicadors Europa 2020 (Eurostat)

Risc de pobresa

Privació material severa



AROEPE

En risc de probresa o exclusió social  
(At risk of poverty or social exclusion)

Baixa intensitat de treball  
de la llar



# Indicadors Europa 2020

## AROPE

Percentatge de la població que viu en una llar que es troba:

o bé en situació de risc de pobresa

Llars amb **ingressos per sota del 60% de la mediana** dels ingressos per unitat de consum (depend del nombre de membres de la llar i de la seva edat)

o bé en situació de privació material severa

Llars amb **mancança forçada d'almenys 4 dels 9 ítems** següents:

1. Pagar sense endarreriments **despeses relacionades amb l'habitatge** (hipoteca o lloguer, rebuts del gas, comunitat...) o de compres ajornades
2. Poder anar de vacances almenys una setmana a l'any
3. Poder fer un **àpat de carn, pollastre o peix (o l'equivalent vegetarià) almenys cada dos dies**
4. Poder afrontar despeses imprevistes
5. Poder permetre's un telèfon (incloent-hi telèfon mòbil)
6. Poder permetre's una televisió
7. Poder permetre's una rentadora
8. Poder permetre's un cotxe
9. Poder **mantenir l'habitatge a una temperatura adient**

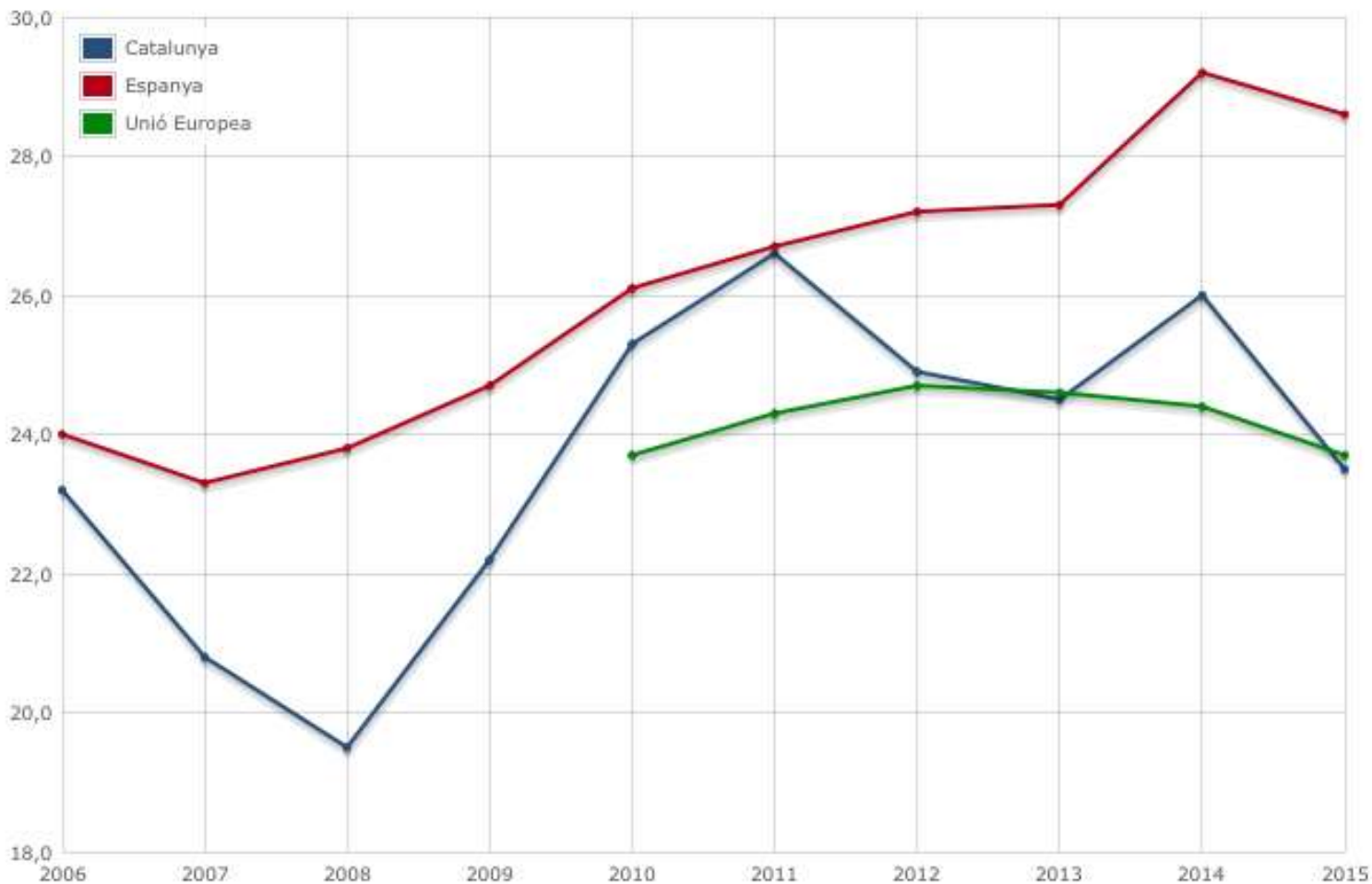
o bé amb intensitat de treball molt baixa

Llars amb intensitat de treball **igual o inferior a 0.20 (en atur o inactivitat al menys el 80% del temps)**

Intensitat de treball a la llar: suma dels mesos que han treballat els membres de la llar en edat activa dividit per la suma dels mesos en què aquests membres haurien pogut treballar

Membres de la llar en edat activa: persones entre 18 a 59 anys que no són fills dependents

Percentatge de població en risc de pobresa o d'exclusió social. 2006-2015



Font Catalunya: Idescat, a partir de dades de l'Enquesta de condicions de vida de l'INE. Font Espanya, zona euro i Unió Europea: Eurostat.

Indicadors  
Europa 2020

# Indicadors Europa 2020

## Debat al voltant d' AROPE

- Neutre des de la perspectiva de gènere? – biaix de gènere
- Pobresa i exclusió social severa – no es recull: llindar del 30%, 40%..
- Evolució al llarg del temps – pot portar a conclusions errònies: no recull el deteriorament generalitzat de les condicions de vida en relació a períodes anteriors
- Només recull renda i privació material – privació social, capacitats?

# Altres indicadors: Europa, Estat, Catalunya

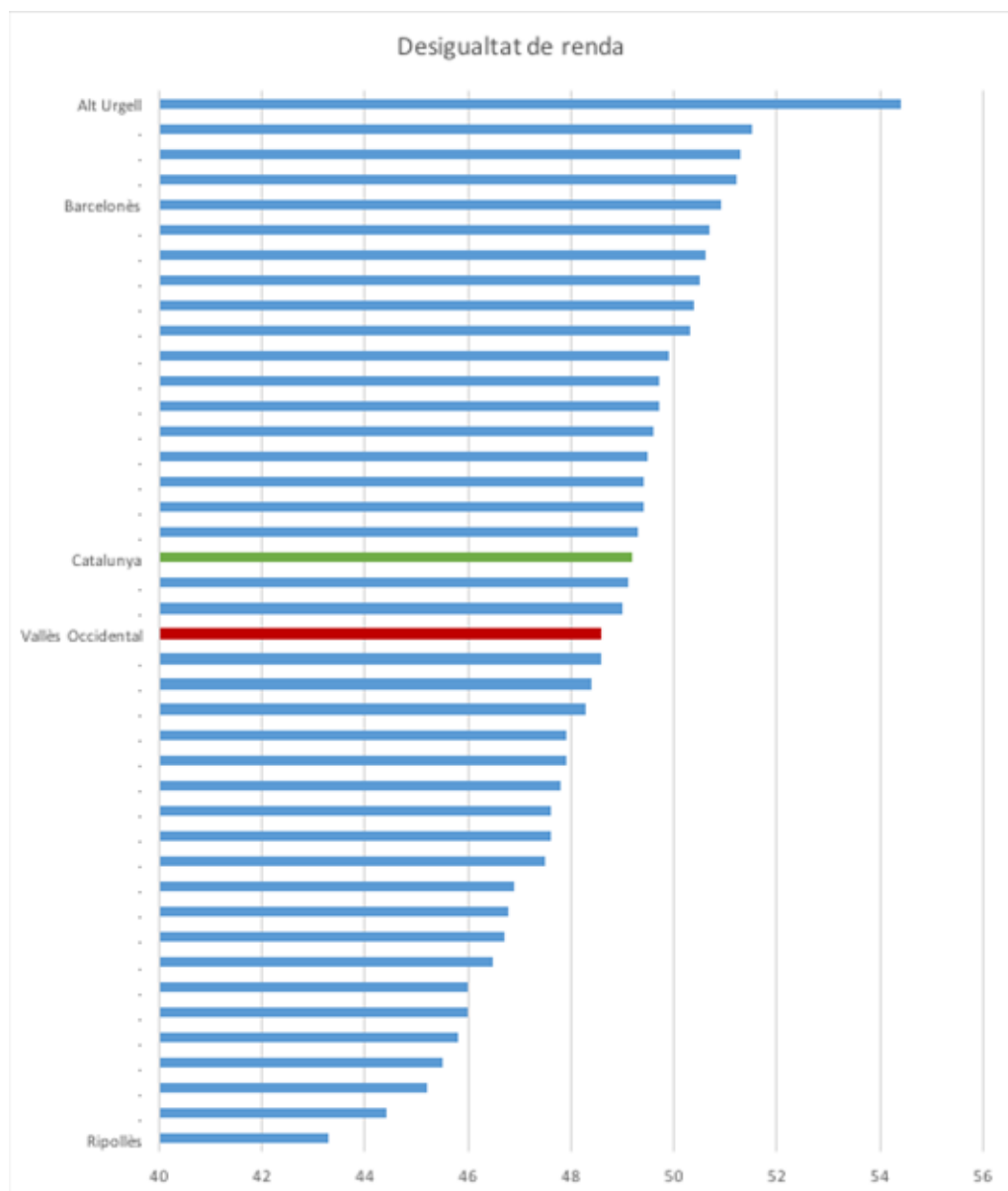
Altres dades a Catalunya - més enllà d' AROPE

- **Gènere** – Indicador de baix salari confirma pobresa femenina individual molt més elevada que la registrada per la taxa de pobresa en el treball a nivell de la llar
- **Pobresa severa** – La pobresa severa (llindar 40% o menor) ha augmentat des de l'inici de la crisi; també la distància entre la renda mediana d'aquest col·lectiu i la renda mediana de la resta
- **Evolució** al llarg del temps – La pobresa ha augmentat si es considera el llindar de 2006
- **Privació social, capacitats** – Pocs estudis d'àmbit català; debat internacional al voltant de diversos indicadors

# Indicadors territorials de risc de pobresa i exclusió social

(Idescat - Departament de Benestar Social i Família)

- **Objectiu:** ser un instrument per a la planificació i avaluació de les polítiques de serveis socials
- **19 indicadors** agrupats en quatre àmbits:
  - Renda monetària (3 indicadors)
  - Mercat de treball (3 indicadors)
  - Demografia (5 indicadors)
  - Protecció social (8 indicadors)
- Anys: 2012 i 2013

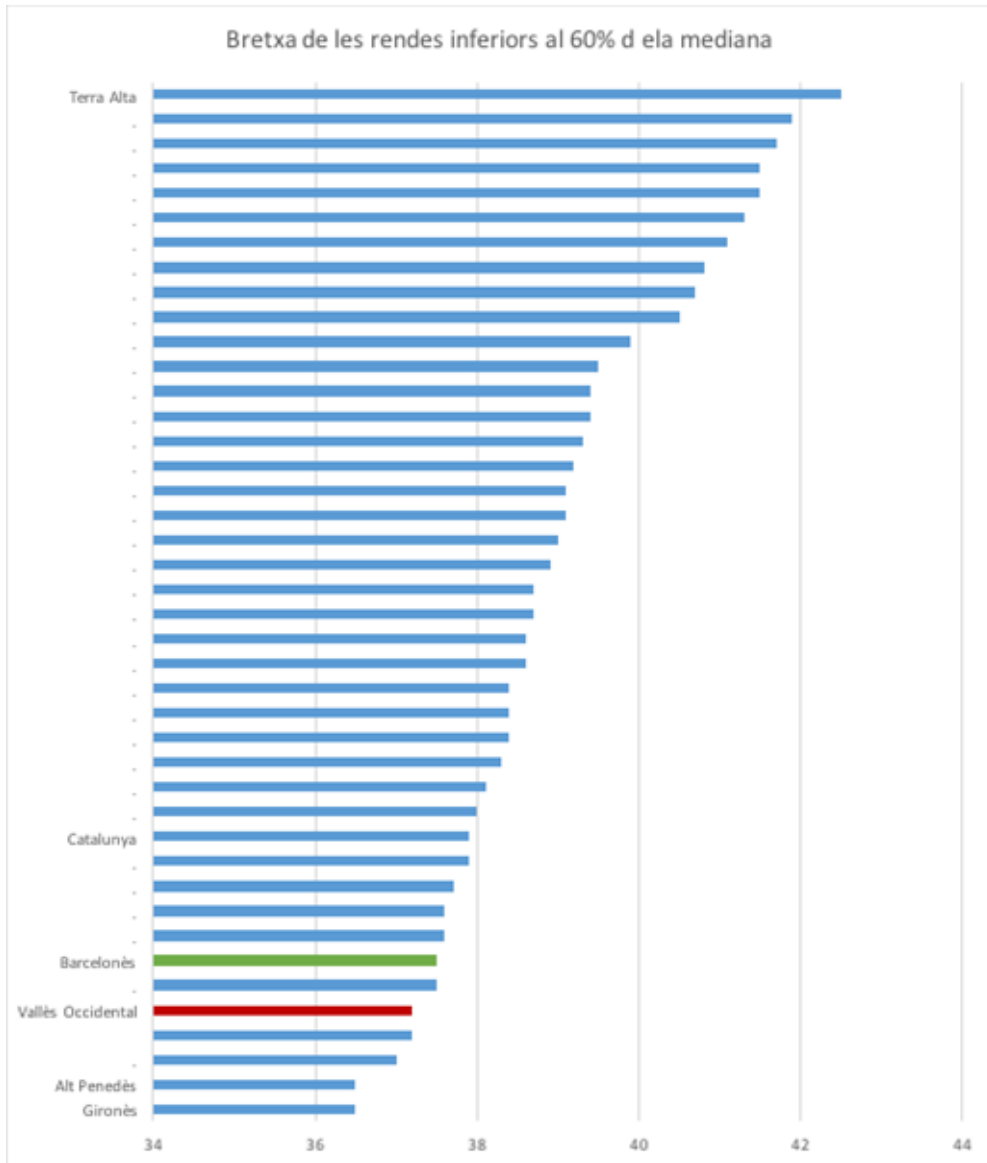


## Indicadors territorials de risc de pobresa i exclusió social - Renda

### Desigualtat de renda segons fonts tributàries

Desigualtat de la renda individual en un territori, expressat en tant per cent (el 0 representa la màxima igualtat i el 100, la màxima desigualtat).





## Indicadors territorials de risc de pobresa i exclusió social - Renda

Bretxa de les rendes inferiors al 60% de la mediana

Distància entre la mediana de les rendes inferiors al llindar de pobresa establert i aquest mateix llindar  
S'expressa en percentatge en relació amb el llindar

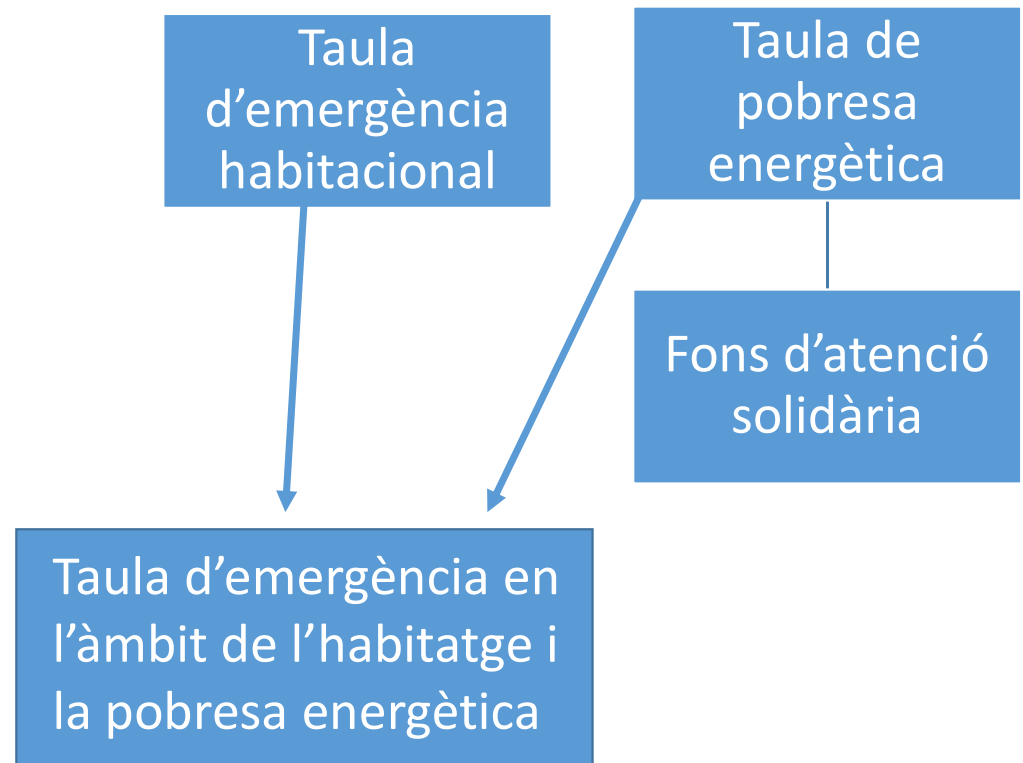


## Indicadors territorials de risc de pobresa i exclusió social- Mercat de treball

2013	Vallès Occidental	Catalunya
Taxa d'atur (%)	14,3	12,9
Taxa d'atur de llarga durada (%)	6,4	5,4
Taxa d'atur de molt llarga durada (%)	3,5	2,8

# Legislació

- **Decret 6/2013**, de 23 de desembre, que modifica la Llei 22/2010, del 22 de juliol del 2010, del Codi de Consum de Catalunya, i introdueix restriccions a les interrupcions energètiques en els mesos d'hivern
- **Llei 24/2015**, de 29 de juliol, de mesures urgents per fer front a l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica
- **Nou Projecte de llei** de mesures de protecció del dret a l'habitatge de les persones que es troben en risc d'exclusió social



# Principals mesures a nivell municipal en alimentació

Mesura	Descripció
Prestacions d'urgència socials destinats a manutenció	Prestacions tramitades pels municipis a través del Contracte-Programa
Bancs d'aliments i punts de distribució d'aliments	Entitats privades en col·laboració amb els ajuntaments
Beques menjadors	Poden gestionar-se a través del Contracte Programa o amb fons propis dels ajuntaments o fons extres aportats per altres administracions
Ajuts complementaris en relació a la distribució d'aliments (xecs, targetes moneders o altres)	Prestacions gestionades pels ajuntaments amb fons propis, programes d'altres administracions o fons extres

# Principals mesures a nivell municipal en habitatge

Mesura	Descripció
Registre d'habitatges buits en mans de grans tenidors	Agència d'Habitatge de Catalunya encarregada de gestionar el registre
Informes policials d'inspecció d'habitatges buits	Municipis realitzen inspeccions per saber l'estat dels habitatges buits
Convenis amb AMB o DIBA per a la gestió de ajudes (subministrament, lloguer)	Ajuts complementaris atorgats des de l'Àrea Metropolitana o del la Diputació
Convenis de cessió d'habitatges buits per a habitatge social	Alguns municipis aconsegueixen signar algun conveni amb entitats financeres o gran tenidors
Intermediació entre famílies amb sobreendeutament i entitats financeres (DIBA i GENE)	Aquí es contempla el SIDH - Servei d'Intermediació en Deutes de l'Habitatge i el d'Ofideute de l'Agència d'Habitatge de Catalunya
Ajuts a la rehabilitació, en especial gent gran	Alguns municipis tenen aquesta ajuda o la tramiten a través de la Diputació o la Generalitat
Borses de lloguer social municipals i supramunicipals	Existeixen borses municipals i altres supramunicipals destinades a allotjament d'emergència o a l'allotjament de persones en situació de risc d'exclusió social
Ajuts d'urgència per a l'habitatge	Tramitades pels municipis a través del Contracte-Programes amb la Generalitat, principalment, o ajuts complementaris amb fons extres aportats per ajuntaments o altres administracions superiors
Reallotjament social a famílies en risc d'exclusió social sense habitatge	Gestionades per la Taula d'Emergència Habitacional. També queda contemplada al nou Projecte de Llei de mesures de protecció del dret a l'habitatge de les persones que es troben en risc d'exclusió social
Expropiació temporal de l'ús dels habitatges buits d'entitats financeres	Nou Projecte de Llei de mesures de protecció del dret a l'habitatge de les persones que es troben en risc d'exclusió social

## Principals mesures a nivell municipal en energia

Mesura	Descripció
Ajuts d'urgència per pagar subministres a persones en risc d'exclusió	Tramitades pels municipis a través del Contracte Programes amb la Generalitat
Ajuts al pagament de deutes de subministres	Ajuts complementaris als ajuts d'emergències amb fons extres aportats pel ajuntaments o la Generalitat (Fons d'Atenció Solidària)
Convenis amb AMB o DIBA per a la gestió de ajudes (subministrament, lloguer)	Ajuts complementaris atorgats des de l'Àrea Metropolitana o del la Diputació
Auditories energètiques de la DIBA	Servei ofert per la Diputació
Ajuts a la rehabilitació, en especial gent gran	Alguns municipis tenen aquesta ajuda o la tramiten a través de la Diputació o la Generalitat

## Indicadors territorials de risc de pobresa i exclusió social – protecció social

2013	Vallès Occidental	Catalunya
Mitjana de les pensions contributives de la població de 65 anys i més (€)	1.028,2	1.033,4
Prestacions no contributives (%)	1,0	1,3
Prestacions de desocupació (%)	54,2	54,1
Renda mínima d'inserció (%)	0,8	0,8
Ajuda alimentària (%)	4,2	4,3
Ajuda alimentària als infants de 0-8 anys (%)	6,9	8,1
Prestacions d'ajut al lloguer (%)	0,5	0,7
Expedients informatius i de risc d'infants iniciats durant l'any (per 10.000 h.)	33,7	54,5

## Proposta d'indicadors municipals i comarcals

Àmbit	Fonts i indicadors de situació	Fonts i indicadors de polítiques
Pobresa i exclusió social en general	Refinar indicadors Idescat (renda, demografia, mercat de treball)	Refinar indicadors Idescat (protecció social) Altres dades dels serveis socials de la comarca
Pobresa alimentària		Recursos i actuacions a la comarca per part de la Generalitat, Consell Comarcal i municipis 1 indicador Idescat (Ajut alimentari amb fons UE)
Emergència habitacional	Processos de desnonament (Consell General del Poder Judicial) a les llars de la comarca i altres dades sobre habitatge	Recursos i actuacions a la comarca per part de la Generalitat, Consell Comarcal i municipis 1 indicador Idescat (Ajut pel lloguer)
Pobresa energètica	Dades sobre morositat en els pagaments, avís i talls en el subministrament	Recursos i actuacions a la comarca per part de la Generalitat, Consell Comarcal i municipis Cap indicador Idescat

# Discussió als grups de treball

- Alimentació
- Habitatge
- Energia
- **Concepte** de pobresa
- **Indicadors** comarcals i municipals més adients



# Prioritats

- ✓ Marc conceptual i dades de contexte
- ✓ Anàlisi de les fonts i proposta d'indicadors
- ✓ Debatre els conceptes i rebre suggeriments sobre indicadors per part de **les administracions i entitats** que treballen en l'àmbit de la pobresa

l'objectiu de la jornada d'avui:  
**debatre** conceptes i indicadors!

la nostra prioritat de cara al gener:  
**recollir dades** a nivell comarcal i municipal!

# Merci!

ESPAÑOL CATALA ENGLISH

**notus** | recerca social aplicada  
investigación social aplicada  
applied social research  
recherche sociale appliquée

Qui som Què fem Publicacions Socis Notícies Contacte

gender mainstreaming monitoring inclusió social challenging stereotypes qualité du travail interseccionalidad sostenibilidad desenvolupament local engagement

**Ocupació i relacions laborals**

**Qualificacions i formació**

**Desenvolupament local**

**Pobresa i inclusió social**

**Gènere**

NOTUS és una associació independent i sense ànim de lucre, dedicada a la recerca social aplicada. Vam crear NOTUS el 2013 com a associació de professionals amb experiència en els àmbits del treball, l'educació i la formació professional, el desenvolupament local sostenible i les polítiques socials i laborals – amb una visió transversal de gènere i equitat social. Desenvolupem activitats de recerca i assistència tècnica, adoptant metodologies científicament rigoroses i un enfocament multidisciplinari. Amb el nostre recolzem als actors públics i privats compromesos amb la igualtat de gènere, la inclusió social i la sostenibilitat.

**Notícies**

**Estratègies de Desenvolupament Urbà Sostenible Integrat aprovades!**

Les Estratègies de Desenvolupament Urbà Sostenible Integrat (DUSI) de l'Àrea Urbana Vinaròs Benicarló (Castelló) i Cerdà de Poblet (Girona)

**Destaquem**

**El paper dels agents socials en els programes de reforma nacional i en el Semestre Europeu.**

Veure estudi en pdf.

S'ha publicat l'estudi el-laborat per Patrici Serra (Notus)

<http://notus-asr.org/>